

¿G-2 o 2-G (dos grans)?

- La Xina repeteix que tot anirà bé si els EUA prenen en consideració els seus interessos «centrals»

XULIO RÍOS*

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 15.03.10

La visita del president Obama a la Xina el novembre passat, els seus elogis a la cultura oriental i l'anunci solemne d'una nova era en les relacions bilaterals basada en la inclusió en la seva agenda dels principals temes globals semblaven suggerir un notable esforç de girar full, apostant per una col·laboració estratègica activa basada en una confiança mútua de llarg abast. Però l'absència de gestos per part de la Xina en assumptes clau per a Washington com el dèficit comercial o l'apreciació del iuan, juntament amb les mesures proteccionistes adoptades per la Casa Blanca, han enrarit el clima bilateral, cosa que ha fet emergir la inèrcia de les velles diferències.

D'altra banda, les últimes desavinences en relació amb la plantada de Google a la Xina i la subsegüent intervenció del Govern nord-americà en el litigi, allunyant-se, segons Pequín, de la «moderació» mostrada durant la crisi de Xinjiang el juliol passat, han afegit nous factors a la discòrdia. No menys importància tenen les resistències xineses a pressionar l'Iran o l'anunci d'una nova venda d'armes per part de Washington a Taiwan, que si s'arriba a consumir pot tenir conseqüències més enllà del diàleg en matèria de defensa. La trobada d'Obama amb el dalai-lama ha fet que Pequín torni a arrufar les celles, i l'ambició camí marcat pel president nord-americà sembla que s'ha desfet del tot en un temps rècord.

Hi ha unanimitat a l'hora d'assenyalar que les relacions entre els Estats Units i la Xina seran les més determinants d'aquest segle. No passa el mateix respecte a les possibilitats que aquesta relació pugui desenvolupar-se, no ja sense diferències, sinó sense conflicte, fins i tot militar, hipòtesi que encara es considera en els jocs de guerra dels respectius exèrcits.

Malgrat les diatribes sobre el qüestionat futur del dòlar i les mesures impulsades per Pequín per internacionalitzar el iuan, assumptes de llarg recorregut, a la Xina, en el futur immediat, li interessa reforçar una relació comercial amb els EUA que ha crescut al llarg dels últims 30 anys fins a 130 vegades i que és expressió d'una interdependència que els obliga a entendre's. Per això, malgrat les distàncies ideològiques i polítiques, que subsisteixen sense signes clars de desactivació, la seva relació no es pot comparar a la que hi havia entre les dues superpotències del món bipolar. L'esquema de la guerra freda no és repetible, cosa que no equival a dir que tot hagi d'anar com la seda. En els tres primers trimestres del 2009, els EUA van iniciar 14 investigacions comercials contra la Xina. Però no és això el que més preocupa.

La idea d'un condomini universal i benèvol té com a hipoteca essencial, no les diferències econòmiques o culturals i el desconeixement mutu, que certament és gran, però superable, sinó les enormes discrepàncies sistèmiques que, d'altra banda, tendeixen a exacerbar-se. La Xina ho ha repetit en innumbrables ocasions al llarg del 2009: tot anirà bé si els EUA prenen en consideració els seus interessos «centrals». ¿Quins són? Integritat territorial, règim polític i estabilitat social. Els afers econòmics són negociables, però no ho són les claus identitàries del règim. Taiwan,

Tibet, Xinjiang, drets humans, dissidència, pluralisme partidari, etcètera, són assumptes que formen part d'aquell vocabulari que cal evitar i en els quals la Xina no donarà cap mostra de flexibilitat. El diàleg sobre tots aquests temes és possible, però continguts i ritmes no es marcaran des de l'exterior. La defensa a ultrança de la sobirania i el rebuig a qualsevol possibilitat d'integrar-se en les xarxes de dependència dels EUA és la clau substancial que explica els neguits de Pequín. Però els EUA no acceptaran de cop i volta l'existència d'un nou projecte autònom, fins i tot no sent necessàriament antitètic en tots els seus extrems, que desafii la seva primacia, i li serà difícil coexistir amb ell.

Davant d'aquells que pensaven que l'èxit econòmic comportaria per se la progressiva homologació política, la realitat dibuixa un escenari més complex. Com a molt, la crisi ha tingut un efecte qualitatiu a la Xina d'especial importància: Occident ha deixat de ser el model, no ja en el terreny polític, que poques vegades ho va ser, sinó també en el terreny econòmic. Tant si acaba sent del tot cert com si no, la Xina està convençuda de la decadència nord-americana i d'Occident, i redobla la seva fermesa a l'hora d'impulsar un camí propi.

Així doncs, fem-nos-en a la idea: més que davant un incipient G-2, ens trobem davant un 2-G, dos grans països que mantindran els pròxims anys no tan sols un estira-i-arronsa constant, sinó també un delicat pols estratègic, sense deixar de compartir alguns espais d'intersecció d'importància, sostinguts per la intensitat d'unes relacions econòmiques i comercials llaurades al llarg dels últims anys i que constitueixen, malgrat tot, una variable a potenciar pel seu immens cabal moderador de les tensions. L'existència de 2-G obre pas a altres potències (l'Índia, Rússia, el Japó, potser el Brasil, potser la UE) que en el nou context també

podrien apostar per reforçar la seva autonomia i contribuir a afirmar la nova multipolaritat global expressada al G-20.

* Director de l'Observatori de la Política Xinesa.